

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет германської філології і перекладу

Кафедра англійської філології і філософії мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної роботи

_____ Мирослав СОЛОВЕЙ

"31" серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА"

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

спеціалізація 014.021 Англійська мова і література

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

освітньо-професійна програма Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова)

статус дисципліни нормативна

Форма здобуття освіти **денна**

Навчальний рік **2023 / 2024**

Семестр **I**

Кількість кредитів Є КТС **3**

Мова навчання **українська**

Форма підсумкового контролю **іспит**

Київ – 2023

Розробники:

Ваховська Ольга Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент
Кривенко Ганна Леонідівна, кандидат філологічних наук, доцент

Рецензент(и):

Мінчак Г.Б., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології, Київський національний лінгвістичний університет;

Пініч І.П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської і фіно-угорської філології, Київський національний лінгвістичний університет.

Схвалено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови

Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Ізотова Н.П.

Схвалено на засіданні вченої ради факультету германської філології і перекладу

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Голова вченої ради

Гнезділова Я.В.

1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни "Вступ до мовознавства" є закладення основ теоретичних знань про мову, сприяння свідомому практичному оволодінню іноземними мовами, що вивчаються, а також заохочення студентів до вивчення теоретичних мовних дисциплін.

Курсу "Вступ до мовознавства" належить одне з центральних місць у професійній підготовці викладача іноземної мови і зарубіжної літератури. Він передує решті філологічних теоретичних курсів (вступ до германського мовознавства, історія англійської мови, теоретична граматики, лексикологія, стилістика тощо та курси за вибором з лінгвістики) і практичних аспектів викладання мови (практична фонетика, практична граматики тощо) і формує для них методологічну базу.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану):

3 кредити ЄКТС;

90 год., зокрема:

лекції – 14 год.

практичні заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. *Знати* можливі шляхи розв'язання основних проблем мовознавства, а саме:

- 1) природа і сутність мови, її функції; 2) зв'язок мови і мовлення, мови і мислення;
- 3) основні розділи та напрями мовознавства; 4) зв'язок мовознавства з іншими науками; 5) система і структура мови, основні структурно-функціональні рівні мови.

3.2. *Вміти* оперувати основними лінгвістичними термінами; пояснювати предмет та завдання мовознавства; розкривати зв'язки мовознавства з іншими гуманітарними науками; обґрунтовувати практичне застосування лінгвістичних знань, умінь і навичок у різних професійних сферах сучасного світу; відрізнити мову і мовлення; класифікувати звуки мови за основними та додатковими ознаками; класифікувати частини мови за основними критеріями; характеризувати сурядні і підрядні словосполучення, види зв'язку слів у них; аналізувати типи речень за різними ознаками; характеризувати типи системних відношень лексичних одиниць (синонімію, антонімію); визначати явища омонімії, паронімії; розрізняти пряме і переносне лексичне значення, а також визначати основні фігури мовлення; пояснювати відмінності між вільними і сталими словосполученнями; визначати типи словників за основними критеріями.

3.3. *Володіти елементарними навичками* аналізу і синтезу інформації, презентації отриманих результатів.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є мова як універсальний засіб людського спілкування, її природа, сутність і функціонування, її внутрішня будова, походження та закономірності розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: оскільки "Вступ до мовознавства" є першою теоретичною лінгвістичною дисципліною, що вивчається в КНЛУ, то саме вона виступає

методологічною базою для інших теоретичних і практичних дисциплін лінгвістичного циклу, а саме: теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, історії англійської мови, стилістики, практичної фонетики і практичної граматики англійської мови, а також для практичних курсів зазначеної мови.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Мовознавство як наука про мову. Сутність мови, її організація та функціонування. 2. Фонетика і фонологія. 3. Граматика. 4. Лексикологія і лексикографія. 5. Мови світу, їх вивчення та класифікації. Мова і суспільство.

Метою викладання навчальної дисципліни "Вступ до мовознавства" є закладення основ теоретичних знань про мову, сприяння свідомому практичному оволодінню іноземними мовами, що вивчаються, а також заохочення студентів до вивчення теоретичних мовних дисциплін. Курсу "Вступ до мовознавства" належить одне з центральних місць у професійній підготовці викладача іноземної мови і зарубіжної літератури. Він передує решті філологічних теоретичних курсів (теоретична граматика, теоретична фонетика, лексикологія, стилістика тощо) і більшості практичних аспектів викладання мови (практична граматика, практична фонетика) і має бути для них методологічною прогнозуючою базою.

Основними завданнями курсу "Вступ до мовознавства" є ознайомлення з основами науки про мову, її природу, сутність, будову, функції, а також оволодіння лінгвістичною термінологією, що створить підґрунтя для подальшого формування професійних і загальнокультурних компетенцій у межах низки теоретичних і практичних мовних дисциплін протягом подальших років навчання.

На вивчення навчальної дисципліни "Вступ до мовознавства" відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

5. Завдання (навчальні цілі):

Завдання, які вирішуються у процесі навчання дисципліни "Вступ до мовознавства", пов'язані з формуванням у студентів першого (бакалаврського) рівня таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у процесі навчання іноземних мов та зарубіжної літератури в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає використання сучасних освітніх і лінгвістичних концепцій, інноваційних методів і технологій навчання.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлювати цінності громадянського вільного демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України (громадянська компетентність)

ЗК 3. Здатність до міжособистої взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність)

ЗК 4. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, здійснюючи політкоректну та етичну комунікацію з представниками різних соціальних груп та національних культур; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність)

ЗК 5. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, здатність працювати автономно та в команді, мотивуючи людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність)

ЗК 6. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативність та підприємливість (підприємницька компетентність).

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел та проведення досліджень на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності (дослідницька компетентність).

Фахові компетентності

А. Мовно-комунікативна

ФК 1. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про англійську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 2. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 3. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 4. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності для організації успішної комунікації системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 6. Здатність з урахуванням норм і правил ввічливо спілкуватися, вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови, володіти знаннями про мовні реалії у нерозривному зв'язку з фоновими або екстралінгвістичними знаннями з різних історичних, національно-етнічних, соціально-політичних та культурних аспектів життя країн, мова яких вивчається.

ФК 7. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі

ФК 8. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.1	знати: можливі шляхи розв'язання основних проблем мовознавства, а саме: 1) природа і сутність мови, її функції; 2) зв'язок мови і мовлення, мови і мислення; 3) основні розділи та напрями мовознавства; 4) зв'язок мовознавства з іншими науками; 5) система і	Комунікативний метод Метод проблемного навчання Метод пошукової роботи Метод інтерактивного навчання	Написання поточних тестів та модульної контрольної роботи Груповий проект

	структура мови, основні структурно-функціональні рівні мови; 6) походження мови; 7) закономірності розвитку мов; 8) виникнення та розвиток письма; 9) мови світу та їх класифікації (генеалогічна, типологічна та інші); 10) функціонування мови в суспільстві.		
2.1	<p>вміти: оперувати основними лінгвістичними термінами; пояснювати предмет та завдання мовознавства; розкривати зв'язки мовознавства з іншими гуманітарними науками; обґрунтовувати практичне застосування лінгвістичних знань, умінь і навичок у різних професійних сферах сучасного світу;</p> <p>відрізнити мову і мовлення; класифікувати звуки мови за основними та додатковими ознаками; визначати диференційні та інтегральні ознаки фонем; членувати мовленнєвий потік на фразу, синтагму, такт, звук; визначати фонетичні процеси; характеризувати граматичні значення і критерії виділення різних частин мови в різних мовах світу; визначати морфологічні типи мов; аналізувати граматичні способи синтетичних та аналітичних мов; класифікувати частини мови за основними критеріями; характеризувати сурядні і підрядні словосполучення, види зв'язку слів у них; аналізувати типи речень за різними ознаками; розрізнити актуальне та граматичне членування речень;</p> <p>характеризувати парадигматичні та синтагматичні відношення між мовними одиницями; характеризувати типи системних відношень лексичних одиниць (синонімію, антонімію, гіпо-</p>	<p>Комунікативний метод</p> <p>Метод проблемного навчання</p> <p>Метод пошукової роботи</p> <p>Метод інтерактивного навчання</p>	<p>Написання поточних тестів та модульної контрольної роботи</p> <p>Груповий проєкт</p>

	гіперонімію, відношення частини і цілого); визначати явища полісемії, двозначності, невизначеності, омонімії, паронімії; розрізняти пряме і переносне лексичне значення, а також визначати основні фігури мовлення; пояснювати відмінності між вільними і сталими словосполученнями, характеризувати типи фразеологічних одиниць; характеризувати значення речень за відповідними критеріями; визначати типи словників за основними критеріями; класифікувати мови світу за різними ознаками; критично оцінювати традиційні й сучасні теорії походження мови та екстралінгвістичні й інтралінгвістичні закони розвитку мов; аналізувати види дофонографічного та фонографічного письма.		
3.1	Комунікація Розвивати навички публічних виступів на тему дослідження на наукових семінарах, колоквиумах, конференціях тощо.	Комунікативний метод	Груповий проєкт
4.1	Автономність та відповідальність Дотримування принципів автономності і відповідальності як головних орієнтирів у наукових дослідженнях.	Комунікативний метод	Груповий проєкт

7. 1. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання з дисципліни (код)			
	1.1	2.1	3.1	4.1
ПРН 2. Здатність застосовувати знання фундаментальних наук в достатньому обсязі для засвоєння загальнопрофесійних дисциплін	+	+	+	+

7.2. Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) “Вступ до мовознавства”

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 2 Здатність застосовувати фундаментальних наук в достатньому обсязі для засвоєння загальнопрофесійних дисциплін	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. Інтерактивні методи. <i>Методи навчання:</i> – групова дискусія – індивідуальні завдання.	Розробка проєктів, виконання індивідуальних самостійних завдань. Тестове опитування, усні відповіді, виконання письмових самостійних завдань.

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів)
Критерії оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента наведено у таблиці.

№	Види навчальної діяльності	Національна 4-бальна система	Критерії оцінювання
1.	Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
		4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
		3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
		2	Фрагментарна, неаргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки. Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
		0	Відсутність на занятті
2.	Самостійна робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем лінгвостилістики, загальна філологічна та мовна компетентність

		4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
		3	Виконання завдань для самостійної роботи за суттєвої допомоги з боку викладача.
		2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань. Невиконання завдань.
		0	Відсутність самостійної роботи
3.	МКР	5	90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в інтерпретації фрагментів тексту, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
		4	75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації фрагментів тексту, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми
		3	50%–74% правильно виконаних завдань, несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повна інтерпретація фрагментів тексту, 5–6 помилок щодо змісту або форми
		2	50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірна інтерпретація фрагментів тексту, 7 і більше помилок щодо змісту або форми. Невиконання завдань.
		0	Відсутність контрольної роботи

8.1 Форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота на лекційних і семінарських заняттях та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – "відмінно" ("5"), "добре" ("4"), "задовільно" ("3"), "незадовільно" ("2"). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються "0".

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі: "відмінно" ("5"), "добре" ("4"), "задовільно" ("3"), "незадовільно" ("2").

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач трансформує оцінки за роботу протягом семестру в рейтинговий бал у такий спосіб:

Лекційні заняття

"відмінно"	– 10 балів
"добре"	– 8 балів
"задовільно"	– 6 балів

"незадовільно"	– 4 бали
неявка на лекцію	– 0 балів
<u>Практичні заняття / МКР / самостійна робота</u>	
"відмінно"	– 20 балів
"добре"	– 16 балів
"задовільно"	– 12 балів
"незадовільно"	– 8 балів
неявка на семінар/ МКР/ відсутність самостійної роботи	– 0 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Семестровий рейтинг*

Лекційні заняття (фронтальне опитування + конспект лекцій і прочитаного перед лекціями)	10 балів (макс.)
Практичні заняття (тест + домашнє завдання + дискусія)	20 балів (макс.)
Самостійна робота (проєкт)	20 балів (макс.)
МКР	20 балів (макс.)
Разом за семестр	70 балів (макс.)

Примітка:

* Запропонований розподіл балів не протирічить "Положенню про систему модульно-рейтингового контролю .." [Норм.- метод. документи 2014-2015, с. 30], згідно з яким аудиторна та самостійна навчальна робота студентів максимально оцінюється в 50 балів. Разом з тим, запропонована деталізація максимальної кількості балів стимулюватиме студентів відповідально ставитися до кожного виду роботи, а викладачі зможуть чіткіше пояснити студентам, чому їм було виставлено саме такий семестровий рейтинговий бал.

В умовах дистанційного навчання оцінювання здійснюється згідно з "Положенням про семестровий контроль для студентів денної форми здобуття освіти Київського національного лінгвістичного університету в умовах дії кредитно-модульної системи організації освітнього процесу (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти" (2019 р.).

- підсумкове оцінювання іспит
(іспит / диференційований залік / залік)

- умови допуску до семестрового іспиту:

Студент має бути таким, що не є відрахованим з Київського національного лінгвістичного університету.

8.2 Організація оцінювання (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання):

Екзамен відбувається в усній формі.

Максимальний екзаменаційний бал становить 30. Викладач оцінює відповідь студента на екзамені у 4-бальній шкалі.

Оцінка "відмінно" за іспит ставиться студентові, який повно та ґрунтовно виклав зміст теоретичних питань екзаменаційного білету, продемонстрував володіння понятійним апаратом науки про мову й успішно виконав практичне завдання.

Оцінка "добре" за іспит ставиться студентові, який продемонстрував знання теоретичних питань екзаменаційного білету, але при їх розкритті припустився незначних помилок, що не вплинули на висвітлення теми, володіє термінологією і досить успішно виконав практичне завдання.

Оцінка "задовільно" за іспит ставиться студентові, який неповно розкрив зміст теоретичних питань екзаменаційного білету, порушуючи логічну послідовність, припускався помилок при відповіді на додаткові питання і при виконанні практичного завдання.

Оцінка "незадовільно" за іспит ставиться студентові, який не розкрив основний зміст теоретичних питань екзаменаційного білету, зробив низку грубих помилок різного характеру, недостатньо володіє науковою термінологією; не дав відповіді на додаткові питання і не виконав практичне завдання.

Ця оцінка трансформується в екзаменаційний рейтинговий бал у такий спосіб:

"відмінно"	– 30 балів;
"добре"	– 23 бали;
"задовільно"	– 18 балів;
"незадовільно"	– 0 балів.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею (див. 8.3).

Якщо студент на екзамені мав семестровий рейтинговий бал менш ніж 42 бали, отримує позитивну екзаменаційну оцінку ("відмінно" ("5"), "добре" ("4"), "задовільно" ("3")), йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою лише "задовільно", за шкалою ЄКТС – E, а в екзаменаційній відомості в графі "Підсумковий рейтинговий бал" ставиться 60 балів.

Система модульно-рейтингового оцінювання доводиться до відома студентів на початку семестру.

8.3 Шкала відповідності оцінок

Рейтинговий бал за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою
90-100	A	"відмінно"
82-89	B	"добре"
75-81	C	
66-74	D	"задовільно"
60-65	E	
0-59	FX	"незадовільно"

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин		
		Денна форма		
		Разом	у тому числі	
лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота	
<i>Модуль I. Мовознавство як наука про мову. Сутність мови, її організація та функціонування</i>				

1.	Тема 1.1. Мовознавство як наука. Мова – об’єкт лінгвістичної теорії	4	2		2
2.	Тема 1.2. Мова як знакова система. Лінгвістичні антиномії	6	2	2	2
	Разом годин за модулем 1	10	4	2	4
<i>Модуль 2. Фонетика і фонологія</i>					
1.	Тема 2.1. Фонема та система фонем.	4	1	1	2
2.	Тема 2.2. Фонетичне членування мовлення. Взаємодія звуків у мовленнєвому потоці	4	1	1	2
	Разом годин за модулем 2	8	2	2	4
<i>Модуль 3. Граматика</i>					
1.	Тема 3.1. Граматичний устрій мови та його основні одиниці. Морфологія і словотвір	4	1	1	2
2.	Тема 3.2. Словосполучення і речення. Граматична категорія та граматичне значення	4	1	1	2
	Разом за змістовим модулем 3	8	2	2	4
<i>Модуль 4. Лексичний склад мови</i>					
1.	Тема 4.1. Значення слова. Лексико-семантична система мови.	8	2	2	4
2.	Разом за змістовим модулем 4	8	2	2	4
<i>Модуль 5. Загальні питання мовознавства</i>					
1.	Тема 5.1. Мови світу, їх порівняльне вивчення та класифікації	6	2	2	2
2.	Тема 5.2. Мова і суспільство. Походження і розвиток мови. Розвиток письма	6	2	2	2
3.	Разом за змістовим модулем 5	12	4	4	4
	МКР	22		2	20
	Групова проєктна робота	22		2	20
	Усього годин	90	14	16	60

10. Рекомендовані джерела (зокрема й Інтернет-ресурси)

Основні

Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : [підручник] / Михайло Петрович Кочерган. – К. : Академія, 2006.

Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства / Юрій Олександрович Карпенко. – К.: Академія, 2006.

Aitchinson J. Teach Yourself Linguistics / Jean Aitchison. – 4th ed. – Reading, Berkshire: Cox & Wyman, 1993 (1975).

Fromkin V. An Introduction to Language / Victoria Fromkin, Robert Rodman, Nina Hyams. – 10th ed. – Boston: Wadsworth Cengage Learning, 2014.

Yule G. The Study of Language / George Yule. – 4th ed. – Cambridge etc.: Cambridge University Press, 2010 (1985).

Додаткові

1. Ажнюк Б. М. Мовна політика: Україна і світ / Б. М. Ажнюк. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. – 420 с.
2. Белей Л. Л. Українська мова на початку ХХІ ст.: параметризація соціально-лінгвістичних змін / Л.Л. Белей. – Київ : Люта справа, 2019. – 208 с.
3. Булаховський Л. А. Виникнення і розвиток літературних мов // Вибр. твори: у 5 т. / Леонід Арсенович Булаховський. – К.: Наук. Думка, 1975. – Т. 1.
4. Вступ до мовознавства. Підручник / Голубовська І. О., Лучканин С. М., Чемес В. Ф. та ін; під ред. І. О. Голубовської. – К.: Альма-матер, 2016. – 293 с.
5. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / К. Городенська. – Київ: Компанія «Медіа Майстер», 2019. – 208 с.
6. Кулик В. Мовна політика в багатомовних країнах: закордонний досвід та його придатність для України / В. Кулик. – Київ : Дух і Літера, 2021. 312 с.
7. Левицький Ю. М. Мови світу: енциклопедичний довідник / Юрій-Мирослав Левицький. – Львів: Місіонер, 1998.
8. Лінгвістичний аналіз : Практикум. Навчальний посібник / За ред. Г. Р. Передрій. – К. : Академія, 2005.
9. Мосенкіс Ю. Л. Сравнение языков разных надсемей и проблема языкового моногенеза / Юрій Леонідович Мосенкіс. – К., 1997.
10. Радевич-Вінницький Я. К. Україна: Від мови до нації / Ярослав Костянтинівич. – Дрогобич: Відродження, 1996.
11. Різник М. Г. Письмо і шрифт / М. Г. Різник. – К.: Вища школа, 1978.
12. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – П. : Довкілля-К, 2011. – 844 с.
13. Семчинський С. В. Загальне мовознавство / Станіслав Володимирович Семчинський. – К.: АТ "ОКО", 1996.
14. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. / Леся Ставицька. – К., 2005.
15. Тараненко О. О. Державна мовна політика і контроль за станом літературної мови: досвід постсоціалістичних країн // Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ. – 2019. – С. 50–96.
16. Тараненко О. О. Мова як дзеркало етнічної ментальності: так і ні (кілька мовних явищ) // Мовознавство. – 2021. – №6. – С. 3–23.
17. Терехова Д. І. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник для студентів першого курсу (напрямок підготовки 6.020303 «Філологія», спеціальність «Переклад») та загальноосвітніх навчальних закладів (курси за вибором для учнів профільних класів філологічного напрямку) / Автор-упорядник Терехова Д. І. – К. Полтава: «Полтавський літератор», 2012. 224 с.
18. Широков В. А., Лучик А. А. Парадигмальні засади лінгвістики першої половини ХХІ століття. Мовознавство, 2021. – № 5. – С. 3-16.
19. Botha Rudolf P., Knight, Chris. The prehistory of language. Oxford; New York: Oxford University Press, 2009.
20. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 1992.
21. Dessalles J-L. Why We Talk. The evolutionary origins of language. Oxford: Oxford University Press, 2007.
22. Dor Dan, Knight Chris, Lewis Jerome. The Social Origins of Language. Oxford: Oxford University Press, 2015.

23. Finch G. How to Study Linguistics / Geoffrey Finch. – 2nd ed. – New York: Palgrave Macmillan, 2003.
24. Fischer Steven R. A History of Writing, Reaktion Books 2005.
25. Gamkrelidze T. V., Ivanov V. V. Indo-European and Indo-Europeans. A Reconstruction and Historical Analysis of a Proto-Language and Proto-Culture / T. V. Gamkrelidze , V. V. Ivanov. – Berlin, New York, 1995. – Part I.
26. Greenberg J. H. A Quantitative Approach to the Morphological Typology of Language. On Language. Selected Writings of Joseph H. Greenberg. – Stanford University Press, Stanford, California, 1990. – Pp. 3-25.
27. Houston Stephen D. The First Writing: Script Invention as History and Process. Cambridge University Press, 2004 – Pp. 245–246.
28. Language Files: Materials for an Introduction to Language and Linguistics / Eds. Anouschka Bergmann, Kathleen C. Hall, Sharon M. Ross. – 10th Edition. – Columbus: The Ohio State University Press, 2007.
29. Millard A. R. "The Infancy of the Alphabet". World Archaeology. – 1986. – 17 (3): 390–398.
30. Nöth W. Handbook of Semiotics. – Bloomington and Indianapolis : Indiana University Press, 1995 (1990). – P. 147–167.
31. Oaks D. D. Linguistics at work: A reader of applications. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers, 1998.
32. Radford, Andrew / Atkinson, Martin / Britain, David / Clahsen, Harald / Spencer, Andrew. Linguistics. An introduction. – Cambridge: University Press, 2009.
33. Sampson Geoffrey. Writing Systems: a Linguistic Introduction, Stanford University Press, 1990.
34. Wardhaugh Ronald. An Introduction to Sociolinguistics. – Blackwell Publishing, 2006.

11. Довідкові ресурси

Блог зі вступу до мовознавства в мережі Інтернет, на якому викладено анотацію до дисципліни, плани лекційних і практичних занять, електронні посилання на літературу, яку необхідно опрацювати до аудиторних занять, проблемні запитання для обговорення, вправи, завдання для самостійної роботи, корисні посилання на інші інформаційні ресурси тощо.

Адреса блогу в мережі Інтернет <https://intro-to-linguistics-education.blogspot.com/>

Назва	Посилання
Мовознавство / науково-теоретичний журнал Інституту мовознавства імені О. О. Потебні	http://www.movoznavstvo.org.ua https://movoznavstvo.org.ua/arkhiv-zhurnalu.html
Словники України online // Український лінгвістичний портал	http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/

Electronic Glossary of Linguistic Terms	http://www.sil.org/mexico/ling/glosario/E005ai-Glossary.htm
Linguistics Dictionary – Lexicon Online	https://www.ats-group.net/dictionaries/dictionary-glossary-linguistics.html
The Concise Oxford Dictionary of Linguistics (3ed)	https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199675128.001.0001/acref-9780199675128
Список лінгвістів	https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_linguists

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання, програми Microsoft Word, Microsoft Power Point та ін., додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.

Рецензія

на робочу програму навчальної дисципліни

«Вступ до мовознавства»

Рецензується програма курсу **Вступ до мовознавства**. Метою курсу є розкриття основних проблем сучасного мовознавства, ознайомлення студентів із основними поняттями про мову, її рівні, структурою та функціонуванням. Структура курсу передбачає лекції та семінарські заняття, години для самостійної роботи. Лекції спрямовані не лише на передачу студентам теоретичної інформації, але й на розвиток аналітичного мислення, на вміння дійти самостійних висновків і узагальнень фактичного матеріалу. Низка аспектів курсу вивчаються студентами самостійно із використанням рекомендованої літератури.

Курс тісно пов'язаний із внутрішньолінгвістичними дисциплінами: стилістикою, історією відповідної мови, лексикологією, фонетикою тощо. Крім того, курс надає огляд окремих понять когнітивної лінгвістики, культурології, текстології та дискурсології, прагмалінгвістики, психолінгвістики. У результаті вивчення курсу студент має **знати**: Основні теорії походження мови. Відношення мови до мислення і суспільства. Співвідношення мови і мовлення. Особливості системної організації мови. Одиниці мовних рівнів та існуючі між ними зв'язки та відношення. Внутрішні та зовнішні фактори мовного розвитку. Основи типологічної та генеалогічної класифікації мов. Основні лінгвістичні терміни. За підсумками вивчення курсу студент має **вміти**: розуміти роль та місце мови у її співвіднесеності з мисленням, мовленням, суспільством; орієнтуватися в основних напрямках розвитку мовознавства; користуватися словниками різних типів.

Кандидат філологічних наук,

доцент

І.П. Пініч

**Рецензія
на робочу програму навчальної дисципліни
"Вступ до мовознавства"**

Курс "Вступ до мовознавства" посідає одне з центральних місць у підготовці фахівців з іноземної мови та зарубіжної літератури. Він закладає основи лінгвістичних знань студентів, які в подальшому розкриваються у межах інших філологічних теоретичних і практичних дисциплін.

Метою курсу "Вступ до мовознавства" є підготовка студентів до свідомого засвоєння мовознавчих дисциплін; вивчення основних термінів, провідних теорій лінгвістики, методів дослідження мови.

Використано міждисциплінарні зв'язки з багатьма курсами, зокрема з загальним мовознавством, порівняльно-історичним мовознавством, теоретичною фонетикою, теоретичною граматику, лексикологією, стилістикою тощо.

Робочу програму зі "Вступу до мовознавства" укладено відповідно до навчального плану, її зміст повною мірою відбиває усі види робіт для студентів: аудиторну роботу - лекційні та практичні заняття - й позааудиторну самостійну роботу. На вивчення навчальної дисципліни "Вступ до мовознавства" відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

Програма складається з п'яти змістових модулів: 1. Мовознавство як наука про мову. Сутність мови, її організація та функціонування. 2. Фонетика і фонологія. 3. Граматика. 4. Лексикологія і лексикографія. 5. Мови світу, їх вивчення та класифікації. Мова і суспільство.

У результаті вивчення курсу студенти оволодіють **знаннями** з основних проблем мовознавства, а саме про природу і сутність мови, зв'язок мови і мовлення, мови і мислення; основні розділи та напрями мовознавства; про систему і структуру мови, походження та закономірності розвитку мов; про виникнення та розвиток письма; мови світу та їх класифікації;

вміннями - оперувати основними лінгвістичними термінами; відрізнити мову і мовлення; класифікувати звуки мови за основними та додатковими ознаками; визначити фонетичні процеси; характеризувати граматичні значення і критерії виділення різних частин мови в різних мовах світу; аналізувати граматичні способи синтетичних та аналітичних мов; характеризувати типи речень за різними ознаками; визначити типи словників за основними критеріями; класифікувати мови світу за різними ознаками тощо.

Рекомендовані джерела у повному обсязі розкривають зміст курсу, містять класичні і сучасні праці науковців українською й іноземними мовами, що відповідає спеціалізації студентів і надає можливість об'єктивно розглянути основні проблеми та дискусійні питання мовознавства з позицій різних лінгвістичних шкіл. Пропоновані електронні ресурси сприятимуть швидкому доступу до довідкових джерел і оптимізації праці студентів.

Робоча програма може бути рекомендована для використання у навчальному процесі.

Кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології
Київського національного
лінгвістичного університету

Мінчак Г.Б.